

Riigikogu maaelukomisjoni istungi protokoll nr 154

Tallinn, Toompea ja videosild

Esmaspäev, 11. mai 2026

Algus 11.10, lõpp 11.33

Juhataja: Urmas Kruuse (esimees)

Protokollija: Jaanika Lokk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Anti Allas, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo

Komisjoni ametnikud: Marin Daniel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Merle Kruusimägi (nõunik)

Puudus: Siim Pohlak

Kutsutud: Haridus- ja Teadusministeeriumi kesk- ja kutsehariduse osakonna juhataja Ülle Matsin ning sama osakonna nõunik Aulika Riisenberg, riigikoolide osakonna nõunik Ingrid Jaggo (2. päevakorrapunkt); Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kalanduspoliitika osakonna juhataja Sigmar Suu; Eesti Kaugpõudjate Liidu juhatuse liige Mati Sarevet ja õigusnõustaja Mart Blöndal (3. päevakorrapunkt); Riigikogu infonõunik Maiki Vaikla (1.–4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ülevaade kutsehariduse ja rahastamismudeli reformi mõjudest põllumajandus- ja aiandusharidusele
3. Maaelukomisjoni algatatud kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (859 SE) teise lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Vaadati läbi 14. töönädala (11.–15.05.2026) töökava.

Komisjoni istung esmaspäev, 11.05.2026 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ülevaade kutsehariduse ja rahastamismudeli reformi mõjudest põllumajandus- ja aiandusharidusele
3. Maaelukomisjoni algatatud kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (859 SE) teise lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 12.05.2026 kell 14.00

1. Vabariigi Valitsuse algatatud loomakaitseaduse ja veterinaarseaduse muutmise seaduse eelnõu (899 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Anti Allas, Urmas Kruuse, Toomas Uiho).

2. Ülevaade kutsehariduse ja rahastusmodeli reformi mõjust põllumajandus- ja aiandusharidusele

Urmas Kruuse juhatas sisse päevakorrapunkti arutelu ning märkis, et maaelukomisjon arutas aiandusharidusega seonduvat (sh kutseharidusreformi) eelmisel komisjoni istungil (05.05.26) ning täna toimub jätkuarutelu. Maaelukomisjon soovib saada ülevaadet kutsehariduse ja rahastamismudeli reformi mõjudest põllumajandusharidusele Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) vaatest. Ta andis sõna külalistele.

Ülle Matsin andis ülevaate põllumajandusõppest kutsehariduses (lisa). Ta märkis, et põllumajandusõpe ja selle jätkusuutlikkus on HTMi vaates väga olulised. Rahastusmodeli muutmine on üks osa haridusreformist. Alates käesolevast õppeaastast minnakse üle uuele õppimiskohustuse vanusepiirile. Rahastusmodeli uuendamise eesmärk on suunata eelarvevahendeid eelkõige õppimiskohustusealiste noorte õpitee jätkamisele kutsehariduses, mis võib toimuda nii põhi- kui ka keskhariduse baasil. Oluline on läbi mõelda, kuidas ja millises mahus jaotuvad õpetamise ülesanded ning vastutusvaldkonnad koolide vahel. Eesmärk on, et põhikoolijärgne õpitee kutse(kesk)hariduses oleks konkurentsivõimeline ning kooskõlas OSKA tööjõuvajaduse prognoosidega. Uus rahastusmodel lähtub üldhariduse rahastamisega sarnastest alustest ja põhimõtetest. Kooli eelarvesse lisatakse diferentseerimisvahendid 22–24% ulatuses õpetajate tööjõukuludeks. Ta selgitas, et õpetajate karjäärimudel laieneb ka kutsehariduses töötavatele õpetajatele ning neile rakendatakse palgakoefitsienti, mille suurus sõltub tööülesannetest. Kõneleja lisas, et kui varem oli prioriteediks täiskasvanute haridus, siis nüüd soovitakse kutseharidus suunata eelkõige õppimiskohustusealistele noortele. Ta andis ülevaate tasulise kutseõppe sihtrühmast (lisa). Eesmärk on, et 40% õpilastest jätkaks pärast põhihariduse omandamist õpinguid kutseõppes. Praegu on see näitaja alla 25%. Rahastusmodeli uuendamise tulemusel peavad koolid oma seniseid tegevusmudeleid muutma. See tähendab eelkõige tasuliste õppekavade ülevaatamist ja arendamist. Tegemist on sarnaste tegevusmodeli muudatustega, mida on pidanud tegema ka kõrgkoolid. Ta märkis, et osa koole on muudatustega alustanud kiiremini, samas kui osa on jäänud äraootavale seisukohale. Ta rõhutas, et ministeerium toetab koole uue tegevusmodeli kujundamisel.

Ülle Matsin andis ülevaate tegevustoetuste eraldamise põhimõtetest (lisa). Ta märkis, et alates 2024. aastast on kutsekoolidele antud suunised, millises mahus tuleb õppekavade vastuvõttu vähendada või suurendada, et koolituspakkumine oleks kooskõlas tööturu ootustega. Ministeerium toetab koole muudatuste elluviimisel ja õppetöö ümberkorraldamisel. Ta andis ülevaate põllumajandusõpet pakkuvatest koolidest (lisa) ning märkis, et põllunduse ja loomakasvatuse, aianduse, metsanduse, veterinaaria, looduskeskkonna ja eluslooduse õppekavarühmades pakuvad õpet neli kooli. Kõigis neis koolides on enam kui 79%-l õpilastest vähemalt keskharidus ning üldjuhul on tegemist töötavate inimestega, kes osalevad õppetöös sessioonõppes. Ta andis ülevaate nelja kooli õpilaste arvust 2025/26. õppeaastal, sh põllumajanduse õppekavarühmas õppijate arvust. Räpina Aianduskooli ja Luua Metsanduskooli puhul tõi ta välja, et suur osa õpilasi õpib sessioonõppes. Uus rahastusmodel ei arvesta sessioonõppe õpetajate ametikohti samal määral kui päevaõppes, s.t sessioonõppes õppivate õpilaste õpetamiseks on arvestatud vähem õpetajate ametikohti. Rahastamisel ei võeta arvesse õpilasi, kes ei ole õppekava nominaalkestuse jooksul täitnud kutseõppe lõpetamise tingimusi. Räpina Aianduskoolis moodustab see rühm enam kui viiendiku õpilastest. Lisaks on Räpina Aianduskooli õpilaste arv viimase kolme aasta jooksul vähenenud, kuid tegevustoetusest rahastatavate õppekohtade arv on püsinud samas

suurusjärgus. Koolis on u 80% õpilastest 25-aastased või vanemad. Kõneleja kinnitas, et koolidega tehakse koostööd ning ühiselt arutatakse võimalikke rahastamise ja toimetamistega seotud lahendusi. Ta avaldas kahetsust, et aianduskooli juht ei pöördunud esmalt koolipidaja poole, ning avaldas lootust, et ühiselt leitakse osapooli rahuldavad lahendused, mis võimaldavad koolil jätkata ja minna üle uuele toimetamisel. Ta märkis, et Räpina Aianduskool ei ole seni veel astunud vajalikke samme, et hakata toimetama uue rahastusmudeli põhimõtete järgi. Uus rahastusmudel seab prioriteediks õppimiskohustusealised noored ning eeldab, et kool hakkab pakkuma rohkem tasulist õpet.

Urmas Kruuse märkis, et Räpina Aianduskoolis ja Luua Metsanduskoolis on palju sessioonõppes õppijaid, kelle õpetamiseks on arvestatud vähem õpetajate ametikohti. Osa õpetajaid töötab nii päeva- kui ka sessioonõppes. Ta küsis, kuidas käsitletakse õpetajaid sessioonõppes ning kuidas toimub nende töö arvestus ja rahastamine.

Ülle Matsin vastas, et õpetajate ametikohtade arvestus toimub suhtarvu alusel. Kutsehariduses on see seotud õpilaste arvuga. Seejuures ei eristata ametikohti selle järgi, kas õpetaja töötab päeva- või sessioonõppes, sest õpetajad võivad töötada mõlemas õppevormis.

Ingrid Jaggo lisas, et põllumajanduskoolides on suhtarv 13 õpilast ühe õpetaja ametikoha kohta. Koolijuht otsustab, kuidas need ametikohad sisustada ja kui palju õpetajaid tööle võtta.

Urmas Kruuse uuris, mida võetakse arvesse õpetajate koormuse arvestamisel ja kas koefitsiendi arvestus põhineb tundide arvul.

Ingrid Jaggo vastas, et arvestuse aluseks on õpetajaressursi vajadus eri õppevormides. Sessioonõppes õppijad teevad rohkem iseseisvat tööd ja viibivad koolis harvem, mistõttu arvestatakse nende õpetamiseks vähem õpetajate ametikohti kui päevaõppes. Lõplik otsustusõigus selle üle, kuidas raha ja õpetajakohad koolis jaotatakse, on koolijuhil.

Ülle Matsin lisas, et riik ei reguleeri, kuidas kool õpetajate tööd korraldab. Ametikohtade arvestamisel lähtutakse sessioon- ja päevaõppe eripäradest.

Urmas Kruuse küsis, millele tugineb koefitsiendi määramine.

Ülle Matsin selgitas, et koos koolidega on jõutud suhtarvuni 13 õpilast ühe õpetaja kohta. Suhtarvu kujundamisel on arvesse võetud ka muid tegureid, näiteks rühmade suurust ja jaotust. Sarnast loogikat kasutatakse ka üldhariduskoolides. Mudeldamine toimus koostöös koolidega ning selle käigus analüüsiti, kui suur peab olema ühe täistööajaga õpetaja töömaht. Selle tulemusel kujunes suhtarvuks 13 õpilast ühe õpetaja kohta.

Anti Allas avaldas heameelt, et koolijuht andis ülevaate aianduskooli kitsaskohtadest. Ta oli seisukohal, et koolijuhil on õigus oma arvamust väljendada. Ta küsis, kas varem käsitleti sessioonõpet päevaõppega võrdses mahus. Ta ei nõustunud väitega, et sessioonõppes arvestatakse õpetaja tööd väiksemas mahus. Samuti küsis ta, kas koolide eelarvepuudujääke on kavas kompenseerida ning kui pikk on uuele toimetamisel üleminekuaeg.

Aulika Riisenberg vastas, et varem arvestati üksnes õppijate arvu ega eristatud õppimiskohustusealisi noori teistes õppevormides õppijatest. Rahastus määrati eelmise kolme aasta keskmise õppijate arvu alusel. Nüüd on fookus õppimiskohustusealistel noortel ning seetõttu hinnatakse täpsemalt ka seda, kuidas toimub õpe. Sessioonõppes moodustab suure osa iseseisev töö, mistõttu on ka õpetajaressursi vajadus väiksem. Seetõttu on sessioonõppes õpetajate rahastust arvestatud väiksemas mahus. Ta rõhutas, et jutt ei käi õpetaja palgast, vaid rahastusest, mis võib kaudselt mõjutada õpetaja töötasu.

Anti Allas küsis, kas sama põhimõtet rakendatakse ka teistes koolides. Tema hinnangul ei tähenda sessioonõpe automaatselt õpetajale väiksemat koormust.

Aulika Riisenberg vastas, et kõigis õppekavarühmades ja õppekavadel rakendatakse sama rahastusmudelit ühtsetel alustel.

Ingrid Jaggo tõi võrdluseks üldhariduse, kus mittestatsionaarses õppes on õpilase-õpetaja suhtarv erinev statsionaarsest õppes, sest suur osa tööst tehakse iseseisvalt. Õpetaja roll on eelkõige juhendada, kontrollida ja anda tagasisidet.

Urmas Kruuse küsis, kas sama põhimõte kehtib ka kõrghariduses ja rakenduskõrghariduses.

Ingrid Jaggo vastas, et see puudutab ka kõrgharidust, kuid kõrghariduse rahastusmudel on teistsugune ja raha eraldatakse halduslepingute alusel.

Ülle Matsin nõustus, et ka iseseisev õpe peab olema juhendatud ja tagasisidestatud. Iseseisva õppe mahu puhul on õpetaja ametikoht arvestatud osalise ülekattega. Sessioonõppes võib iseseisva õppe osakaal olla isegi suurem kui pool.

Anti Allas märkis, et Räpina Aianduskooli eelarve on vähenenud juba aasta algusest. Ta küsis, mida peab kool tegema, et ministeerium kompenseeriks puudujäägi. Ta lisas, et uus rahastusmudel ei anna koolile kindlustunnet.

Ülle Matsin vastas, et kool vajab tuge uue toimemudeli väljatöötamisel. Aianduskool saab pakkuda näiteks tasulist mikrokraadiõpet ja täienduskoolitust. Samuti võiks kaaluda õppe läbiviimist väljaspool kooli, nt aiandusettevõtetes. Koolipidaja toetab kooli uue toimemudeli kujundamisel.

Ingrid Jaggo lisas, et järgmisel nädalal toimub nõunike kogu koosolek ning Räpina Aianduskooli juhiga on kohtunud mitmel korral. Uuele toimemudelile üleminekuks on ette nähtud kaks aastat. Ministeerium jälgib uue rahastusmodeli rakendumist. Ta nõustus, et eelarve vähenemine mõjutab kooli toimetulekut.

Urmas Kruuse nõustus, et koolid peavad kohanema tööturul toimuvate muutustega. Ta tõi esile teemad, mis kerkisid eelmisel nädalal toimunud maaelukomisjoni istungil ja millele on tähelepanu juhtinud ka Eesti Aiandusliit. Eestis on muudatuste vajaduse hindamisel lähtutud OSKA raportist, kuid selles kasutatud metoodika ei ole alati objektiivne. Näiteks võib Bauhofi aiandusosakonnas töötav inimene minna riiklikus statistikas kirja klienditeenindajana, mitte aianduserialal töötajana. Kerkib küsimus, kas OSKA raport annab objektiivse ülevaate tööjõuvajadusest aiandusvaldkonnas. Ta märkis, et kutseharidusreform ja õppimiskohustusea tõus peaksid soosima kutsehariduse valikut pärast põhikooli lõpetamist. Samas peetakse nii Eestis kui ka mujal Euroopas nooreks põllumeheks kuni 40-aastast inimest. Maaerialadele ei minda õppima väga noores eas. Luua Metsanduskoolis ja Räpina Aianduskoolis on põllumajanduse osakaal suur võrreldes näiteks Järvamaa Rakendusliku Kolledžiga. Viimase puhul võivad rahastamisvõimalused olla paremad. Ta oli seisukohal, et põllumajandusharidust tuleks käsitleda mõnevõrra erinevalt teistest erialaõpetest, sest põllumajandusõpe on kulukam. Ta märkis, et praegu on tasulises õppes vaid üks õppur ja aianduskooli eelarvepuudujääk ulatub ligikaudu 25%-ni, mistõttu koolil ei ole võimalik ilma lisatoeta üleminekut ellu viia. Kaheaastane üleminekuaeg ei tundu olevat realistlik. Kerkib küsimus, kas seatud ootused ja eeldused on olnud liiga optimistlikud.

Aulika Riisenberg märkis, et eelnevalt tõstatatud murekohad on arusaadavad. Aianduskooli puhul taandub küsimus eelkõige sellele, kas kool kasutab täiel määral tasulise õppe võimalusi. Tema hinnangul ei ole Räpina Aianduskool seni seadusega ette nähtud võimalusi piisavalt kasutanud, vaid on lähtunud senisest toimemudelist. Kool ei ole esitanud uuele toimemudelile ülemineku plaani. Ministeerium on teadlik, et OSKA uuring ei kajasta kõiki aiandustööturul tegutsevaid töötajaid. Tööandjate ja kooli hinnangud ei lange aiandustöötajate vajaduse küsimuses kokku ning tõde on tõenäoliselt kusagil nende kahe vahel. Ta lisas, et OSKA raporti metoodika on praegu ülevaatamisel. Kõneleja nentis, et aiandusvaldkonnas on palju täiskasvanud õppijaid, kes õpivad eelkõige isiklikust huvist ega plaani selles valdkonnas töötada. Samas on kutseõppeasutuste peamine ülesanne valmistada ette tööjõudu tööturu jaoks. Ta selgitas slaidil (nr 5) esitatud tabelit õpilaste arvu kohta 2025/26. õppeaastal, sh PM õppekavarühmas õppijate arvu. Tema sõnul tuleks tabelisse lisada veerg, mis näitaks, millistes valdkondades kool õpet pakub. Ta märkis, et Järvamaa Rakenduslikus Kolledžis pakutakse kõige laiemat valikut põllumajanduserialasid. Luual on võimalik õppida metsandust ja vähesel määral ka maastikuehitust. Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool on põllumajanduse suunitlusega. Räpina keskendub aiandusele ja vähesel määral ka loodushoiule. Aiandusõpe on koondunud üksnes Räpinasse, kuigi varem oli seda võimalik õppida näiteks Hiiumaal ja Tallinnas.

Anti Allas nõustus, et koolisüsteemis on vaja teha aeg-ajalt muudatusi. Ta küsis, mis on kutseharidusreformi peamine eesmärk. Kas eesmärk on suunata põllumajandusvaldkonnas

rohkem õppijaid tasulisse õppesse, nt mikrokraadiõppesse või täienduskoolitusse? Ta oli seisukohal, et kutseharidus peaks eelkõige valmistama ette tööjõudu ettevõtjate jaoks. Ta küsis, kas reformi peamine eesmärk on kokkuhoid.

Aulika Riisenberg vastas, et eesmärk ei ole üleminek koolide isemajandamisele. Reformi fookuses on õppimiskohustusealised noored. Tasulise õppe regulatsioon seab kindlad piirid. Rápina Aianduskoolis on palju õppijaid, kellel on juba omandatud kesk- või kõrgharidus ning kes töötavad.

Ülle Matsin lisas, et nende koolide jaoks, kelle peamine sihtrühm on seni olnud täiskasvanud õppijad (nt Rápina Aianduskool), on toimetudeli muutus üsna suur. Need koolid peavad senisest rohkem keskenduma õppimiskohustusealiste noorte õppele ehk tasuta õppele. Samas jäävad alles ka tasulise õppe vormid. Kui põhikooli lõpetajate huvi on väike, on kooli ülesanne pakkuda muid õppimisvõimalusi, nt töökohapõhist õpet. Uus rahastusmudel eeldab, et kool pöörab rohkem tähelepanu õppimiskohustusealistele noortele. Muudatuste elluviimisel vajab kool tuge ja nõustamist. Aianduse eriala vastutuse koondamine Rápinasse tähendab, et kompetentsikeskusena saab kool pakkuda seda õpet ka teistes piirkondades.

Anti Allase sõnul on ettevõtjad väljendanud, et koolide pakutav täiendõpe ei suuda sageli ettevõtete ootustega sammu pidada. Ta nõustus, et kool peab mõtlema erinevatele õppevormidele ja neid ka pakkuma. Ta küsis, kas täiendõppe vormid on tasuta.

Aulika Riisenberg vastas, et tasuline või tasuta õpe sõltub eelkõige konkreetsest inimesest, mitte niivõrd õppevormist. Kui näiteks Eesti Maaülikooli lõpetanu soovib minna õppima kutsekooli, siis on see tema jaoks tasuline.

Anti Allas küsis, kui ettevõtja vajab oma töötajate jaoks täiendkoolitust, kas see on tasuline või tasuta.

Aulika Riisenberg vastas, et töökohapõhine õpe on üks õppevormidest, mille puhul suurem osa õppest toimub töökeskkonnas ja väiksemas matus koolis. Töökohapõhine õpe on üldjuhul rahastatud sarnaselt koolipõhise õppega, kuid selle regulatsioon erineb sessioonõppest. Mitmed Euroopa Sotsiaalfondi programmid võimaldavad pakkuda tasuta töökohapõhist õpet. See, milliseid õppevorme ja millisel viisil on neid võimalik rakendada, sõltub kooli ja ettevõtte vahelistest läbirääkimistest. Ka täienduskoolituste puhul on olemas riiklik koolitustellimus.

Urmus Kruuse märkis, et tänase arutelu põhjal võib järeldada, et ministeerium ja Rápina Aianduskool otsivad võimalusi, kuidas uut rahastusmudelit rakendada, ning HTM on valmis toetama kooli üleminekul uuele toimetudelile. Maaelukomisjonil on siiski tekkinud kahtlused, kas aiandusvaldkond suudab kohaneda uue toimetudeliga või vajab hoopis erilahendusi. Seda eriti noorte sisenemisel valdkonda. Aianduse õppekava aastane õppemaks on 2220 €, mis ei ole sugugi väike summa, arvestades keskmist sissetulekut aiandusvaldkonnas. Aiandusega tegelemine võib anda inimesele lississetuleku, s.t see ei pruugi olla põhitöö. Murekohaks on ka madal isevarustus aiandustoodetega. Seetõttu on oluline aianduskompetentsi säilimine, millele aitaks kaasa teistsugune lähenemine (nt eriprogrammid ja -rahastus). Komisjon ei hinda kooli ega selle juhi toimetulekut, vaid soovib, et ministeerium ja kool leiaksid lahendused. Maaelukomisjon hoiab põllumajandus- ja aiandushariduse käekäigul silma peal. Ta avaldas lootust, et läbirääkimised kooliga kujunevad edukaks.

Aulika Riisenberg kinnitas, et kompetentsi säilimine on oluline ka HTMi jaoks ning ministeerium tegeleb lahenduste otsimisega. Mõned muutused võtavad rohkem aega.

Urmus Kruuse oli seisukohal, et põllumajandusvaldkonnas võiks olla põhjendatud erisuste kehtestamine tasuta õppes. Ta juhtis tähelepanu, et lähikümnendil väheneb õpilaste arv ning seetõttu oleks vaja kaaluda võimalikke koostöömudeleid nt riigigümnaasiumide ja kutsekoolide vahel.

Anti Allas nõustus eelkõnelejaga ja palus ministeeriumi esindajatel võrrelda gümnaasiumi- ja kutseõppekoha maksumust. Ta rõhutas, et kutseõppes on oluline praktikabaas. Ka siis, kui õppijaid on vähem, peab säilima võimalus kasutada nt õppeaeda, masinaid ja seadmeid. Ta

pidas oluliseks koostööd ettevõtjatega. Praegu liigutakse põllumajandushariduses kriisi suunas, mistõttu komisjon hoiab arengutel silma peal.

Urmas Kruuse tänas külalisi kutsehariduse ja rahastusmudeli reformi kohta ülevaate andmise ning küsimustele vastamise eest.

3. Maaelukomisjoni algatatud kalapüügiseaduse muutmise seaduse eelnõu (859 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Urmas Kruuse juhatas sisse päevakorrapunkti arutelu ja märkis, et Regionaal- ja Põllumajandusministeerium (REM) pidi sektoriga kokku leppima küsimustes, mis jäid eelmisel eelnõu arutelul lahendamata. Ta lisas, et Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega komisjonid eelnõule 859 SE muudatusettepanekuid ei esitanud. Ta andis sõna ministeeriumi esindajale.

Sigmar Suu ütles, et koostöös sektoriga on eelnõule välja töötatud kaks muudatusettepanekut. Ta andis ülevaate muudatusettepanekutest.

1. Teha eelnõus järgmised muudatused:

1.1. Täiendada eelnõu uue punktiga 2, muutes järgnevate punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„2) paragrahvi 35¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kui registrist kustutatakse merel kaluri kalapüügiloo alusel püüdev kalalaev, võib tekkinud kalalaeva lisamise õiguse arvelt lisada kalalaeva üksnes kalalaevastiku segmenti, kuhu kuuluvad merel kaluri kalapüügiloo alusel püüdnud kalalaevad. “;

***Selgitus:** Sätestatakse, et rannapüügi segmentis 4S2, kus püük toimub kaluri kalapüügiloo alusel, tekkinud kalalaeva lisamise õigust saab kasutada vaid selles samas segmentis. Seega kalapüügiseaduse § 35¹ lõike 1 ja 3 alusel võib teistes meresegmentides, kus püük toimub kalalaeva kalapüügiloo alusel – segmentides 4S1 ja 4S3 – ühes segmentis tekkinud kalalaeva lisamise õigust kasutada edaspidi ka teises segmentis, kus püük toimub kalalaeva kalapüügiloo alusel. Kalalaeva lisamise õigust saab ka jätkuvalt loovutada kalapüügiseaduse § 35¹ lõike 11 kohaselt.*

1.2. Täiendada eelnõu uue punktiga 3, muutes järgnevate punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„3) paragrahvi 35¹ lõike 4 esimeses lauses asendatakse tekstiosa „36 kuu“ tekstiosaga „66 kuu“;

***Selgitus:** Kehtivas kalapüügiseaduses on sätestatud, et kalalaeva lisamise õigus lõpeb 36 kuu möödumisel kalalaeva registrist kustutamisest arvates. Muudatusega sätestatakse, et kalalaeva lisamise õigus lõpeb 66 kuu möödumisel kalalaeva registrist kustutamisest arvates. Muudatus puudutab kõiki merekalalaevastiku segmente. Seega pikeneb kahe ja poole aasta võrra viiele ja poolele aastale aeg, mille jooksul saab kalalaeva omanik või valdaja otsustada, kas ta soovib ise registrist kustutatud laeva asemel registrisse laeva kanda või loovutab ta selle õiguse kellelegi teisele. Kalalaeva lisamise õigus pikeneb ka neile, kes on kalalaeva kandnud registrist välja enne muudatuse jõustumist, kuid kellel kalalaeva lisamise 36 kuu õigus ei ole veel lõppenud.*

1.3. Täiendada eelnõu uue punktiga 4, muutes järgnevate punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„4) paragrahvi 35³ lõikesse 2 lisatakse teine lause järgmises sõnastuses:

„Kui registri vastutav töötleja ei ole 31. märtsiks otsust teinud, siis loetakse vabanenud püügivõimsus kantuks sellesse kalalaevastiku segmenti, kuhu kuulus registrist kustutatud kalalaev...“

Selgitus: Muudatusega täpsustatakse, et kui registri vastutav töötleja ei ole 31. märtsiks otsustanud, millises kalalaevastiku segmentis vabanenud püügivõimsust kasutada saab, siis loetakse vabanenud püügivõimsus kantuks sellesse kalalaevastiku segmenti, kuhu kuulus registrist kustutatud kalalaev, mille arvelt vabanenud püügivõimsus tekkis. Registri vastutavale töötlejale, kelleks kalapüügiseaduse § 34 lõike 5 kohaselt on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, jääb endiselt võimalus otsustada, millises segmentis saab vabanenud püügivõimsust kasutada, kuid otsustamist tehakse paindlikumaks – vastutav töötleja ei pea igal juhul iga aasta 31. märtsiks otsust tegema kui on kavatsus jätta vabanenud püügivõimsus samasse segmenti alles.

Maaelukomisjon

Sigmar Suu märkis, et esimene muudatus puudutab vabanenud püügivõimsuse kasutamist. Muudatus võimaldab kanda vaba püügivõimsust üle traali- ja kaugpüügisegmendi vahel. Rannapüügisegmendis vabanenud püügivõimsust saab kasutada ainult samas segmentis, sest rannapüügis on kalalaevade kilovattide puudujääk. Traali- ja kaugpüügisegmendis on rahaline võimekus vaba püügivõimsust osta märksa suurem kui rannapüügis.

Sigmar Suu tutvustas teist muudatust, mis puudutab kalalaeva registrist kustutamise tähtaja pikendamist 36 kuult 66 kuule. Selles küsimuses peeti sektoriga pikki ja põhjalikke läbirääkimisi. Algne ettepanek oli pikendada tähtaega 5+5 aastani, kuid lõpuks jõuti sektoriga kompromissini ehk 66 kuuni. Sektor toetab seda muudatust.

Sigmar Suu selgitas järgmist muudatust. Ta märkis, et kehtiva kalapüügiseaduse järgi peab minister igal aastal hiljemalt 31. märtsiks otsustama, millisesse segmenti kanda vabanev püügivõimsus. Halduse lihtsustamiseks sätestatakse, et kui minister ei ole 31. märtsiks otsust teinud, loetakse vabanev püügivõimsus automaatselt kuuluvaks samasse segmenti, kus see vabanes.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Anti Allas, Urmas Kruise, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uibo)

2. Täiendada eelnõu uue punktiga 9 (muudetud tekstis punkt 12), muutes järgnevate punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„12) paragrahvi 51 täiendatakse lõikega 6¹ järgmises sõnastuses:

„(6¹) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 15 lõike 9 või nõukogu määruse 847/96 artikli 4 lõike 2 alusel avanevad täiendavad püügivõimalused jaotatakse vastavalt taotlustele arvestades seda, kui palju jäi taotlejal kasutamata eelneval aastal temale määratud püügivõimalustest.“

Selgitus: Kehtiva kalapüügiseaduse § 51 lõiked 6 ja 7 sätestavad, kuidas tuleb jaotada täiendavalt avanenud püügivõimalused. Kuna reeglina taotletakse igal aastal püügivõimalusi rohkem kui konkreetseks aastaks kehtestatud püügivõimalused lubavad, siis jaotatakse püügivõimalused ajaloolise püügiõiguse alusel. Seetõttu peab ka täiendavalt avanevate püügivõimaluste jaotamisel lähtuma ajaloolise püügiõiguse jaotusest. Muudatuse järel on aga võimalik arvestada nende eelmisest aastast ülekantavate koguste jaotamisel, mis avanevad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1380/2013 artikli 15 lõike 9 või nõukogu määruse 847/96 artikli 4 lõike 2 alusel, ettevõtjate tegelikku soovi ülekantavaid koguseid saada ja ülekantav kogus jaotada vastavalt ettevõtjate tegelikele jääkidele.

Maaelukomisjon

Sigmar Suu selgitas, et muudatus puudutab väljapüüdmata kvoodi jaotamist. Praegu jaotatakse kasutamata jäänud kvoodijääk ümber ajaloolise püügiõiguse alusel. See tähendab, et jaotamisel ei lähtuta sellest, kui palju jäi konkreetset kalalaeval kvooti kasutamata, vaid kvoodijääk jaotatakse kõigi kalalaevade vahel vastavalt ajaloolisele püügivõimalusele. Kavandatav muudatus annaks ettevõtjatele võimaluse kasutada oma kvoodijääki ise. See võimaldab püüki paremini planeerida. Edaspidi oleks kaluritel võimalik taotleda kuni 10% kasutamata jäänud kvoodist enda püügiks.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Anti Allas, Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiho)

Mart Blöndal märkis, et Eesti Kaugpüüdjate Liit nõustub muudatusettepanekutega. Ta lisas, et liit on seisukohal, et riigi ressursse tuleb kasutada võimalikult tõhusalt. Sellele eesmärgile aitavad kaasa näiteks turuosaliste vahelised kokkulepped püügivõimsuse liigutamise kohta. Ta soovis kinnitust, et registrikannet puudutav muudatusettepanek võimaldab ka selliseid kokkuleppeid, mille puhul püügivõimsus loovutatakse ajutiselt. Näiteks kui ühel turuosalisel on uus laev valmimas, kuid selle kasutuselevõtt viibib, võiks ta ajutiselt anda püügivõimsuse teisele turuosalisele. Kui uus laev on valmis, annab teine pool püügivõimsuse algsele kasutajale tagasi. Ta küsis, kas sellised püügivõimsuse kasutamist puudutavad kokkulepped on lubatud.

Sigmar Suu vastas, et kalalaevaregistrisse kandmise õigust saab loovutada vastavalt kalapüügiseadusele. Seda õigust kavandatavate muudatustega ei muudeta.

Mart Blöndal küsis, kas kehtiva regulatsiooni alusel on lubatud ka sellised lepingulised suhted, mis ei tähenda üksnes ühekordset loovutamist, vaid sisaldavad tingimust, et püügivõimsuse saanud turuosaline peab selle tulevikus tagasi andma. Liidu tõlgenduse järgi on see võimalik. Ta soovis ministeeriumilt selle kohta kinnitust.

Urmas Kruuse küsis, kas senine praktika on võimaldanud turuosaliste vahel selliseid lepinguid sõlmida.

Mart Blöndal vastas, et Kaugpüüdjate Liidu hinnangul on selline kokkulepe lubatud, kuid liit soovib saada sellele kinnitust. Kui segmentidevaheline liigutamine on lubatud, on turuosalisel rohkem valmis püügivõimsust loovutama. Kui puudub kindlus, et püügivõimsus saadakse tagasi, hoitakse seda enda arvel ka siis, kui seda tegelikult ei kasutata. Riigi huvides on, et püügivõimsus oleks kasutuses, sest see toob maksutulu. Seetõttu peaks süsteem olema paindlik ja võimaldama kokkuleppeid, mille järgi antakse püügivõimsus ajutiselt teisele kasutajale ning saadakse hiljem tagasi.

Sigmar Suu selgitas, et küsimus puudutab turuosaliste omavahelisi lepinguid. Kehtiva õiguse kohaselt võivad ressursi kasutajad loovutada püügivõimsust teistele püüdjatele nii segmendi sees kui ka nt traali- ja kaugpüügisegmendi vahel. Kalapüügiseadus selliseid kokkuleppeid ei reguleeri.

Arutati eelnõu edasist menetlemist.

Otsustati:

3.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 20.05.2026 (konsensus).

3.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (konsensus).

3.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 03.06.2026 (konsensus).

Kõik otsused olid konsensuslikud: Anti Allas, Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiho

4. Info ja muud küsimused

Anti Allas tundis huvi kanade puurispidamist puudutava petitsiooni edasise menetlemise vastu.

Urmas Kruuse vastas, et sellel teemal on kavas jätkuarutelud ja kohtumised erinevate osapooltega.

Anti Allas tegi ettepaneku arutada maaelukomisjonis väetistega seotud küsimusi.

Toomas Uiho tegi ettepaneku arutada komisjonis teravilja väärindamist.

(allkirjastatud digitaalselt)
Urmas Kruuse
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Jaanika Lokk
protokollija